

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Een gezondere samenleving

Feiten en cijfers 2024

van de afdeling Gezond Leven

Afdeling Gezond Leven van het RIVM

De afdeling Gezond Leven van het RIVM werkt aan een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving voor iedereen in Nederland. We ondersteunen beleidsmakers en andere professionals binnen gemeenten, GGD'en, scholen, de kinderopvang en de zorg met direct toepasbare kennis voor gezondheidsbevordering. In deze kennis brengen we wetenschap, data en praktijk samen. Centraal hierin staan de integrale aanpak en de inzet van erkende interventies.

Een overzicht van onze activiteiten en behaalde resultaten uit 2024 leest u in deze publicatie.

Inhoudsopgave

Gezonde Gemeente	3
Gezonde Leefomgeving	5
Gezonde School	6
Gezonde Kinderopvang	8
Zorg	11
Kennisbasis Duurzaamheid en Gezondheid	11
Erkende interventies	13

Gezonde Gemeente

Met het programma Gezonde Gemeente ondersteunen we beleidsadviseurs van gemeenten en GGD'en bij het planmatig en integraal werken aan vraagstukken rond de gezonde leefstijl en leefomgeving van hun inwoners. Dit doen we door onze onderbouwde kennis en praktische hulpmiddelen actief onder de aandacht te brengen via onze website loketgezondleven.nl. Daarnaast bieden we (online) bijeenkomsten, webinars, workshops en geven daarmee advies en ondersteuning.

Onze basis is de wetenschappelijke kennis die we op een praktische en laagdrempelige manier aanbieden, waarbij we aansluiten bij de wensen en behoeften van gemeenten en GGD'en. We vragen hen proactief wat zij nodig hebben om hun werk goed te kunnen doen. Dat doen we met behoefteonderzoek en via ons Panel Gezonde Gemeente waarin we de leden bevragen. Maar ook onderzoeken we de waardering en het gebruik van loketgezondleven.nl.

Activiteiten

- De [Aanpak Gezonde Gemeente](https://loketgezondleven.nl) op loketgezondleven.nl is vernieuwd. De inhoud is herzien en aangevuld met nieuwe informatie over bijvoorbeeld monitoring en evalueren. Ook maakten we drie korte filmpjes waarmee we onderdelen van de aanpak voor het voetlicht brengen.
- We hebben de wetenschappelijke onderbouwing van onze aanpak Gezonde Gemeente versterkt met de collega's die werken aan de aanpak van Gezonde School.
- Nieuw op loketgezondleven.nl is de [overzichtspagina GALA](#) met informatie over de beschikbare kennis en ondersteuning over GALA/SPUK voor gemeenten en GGD'en. Deze pagina, die ontwikkeld is in opdracht van VWS, houden we continue actueel en breiden we uit met nieuwe informatie. Zoals met de nieuwe [handreikingen voor ketenaanpakken](#).

- Vanuit Gezonde Gemeente werkten we mee aan de analyse van de data en de rapportage over GALA. De [eerste rapportage over de GALA-monitor](#) verscheen eind 2024. Daaruit blijkt dat het GALA de samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars een impuls gaf. En ook dat het GALA zorgt dat het meer vanzelfsprekend is dat verschillende partijen werken aan gezondheid. Het aantal gemeenten dat één of meerdere van de vijf ketenaanpakken aanbiedt nam sinds de start van het GALA toe.
- We verzorgden 11 keer een workshop over monitoring en evalueren op de regionale bijeenkomsten rond het GALA en Sportakkoord II, georganiseerd door de Vereniging Sport en Gemeente. Ook op de inspiratiedag mentale gezondheid van het Trimbos-instituut gaven we deze workshop. Aanvullend realiseerden we een [webinar](#) over monitoring en evalueren.
- Het Panel Gezonde Gemeente groeide van 92 naar 134 actieve leden. 47 procent van de panelleden werkt bij een gemeente, 37 procent bij een GGD en 16 procent bij een organisatie met aandachtsgebied maatschappelijke gezondheid of preventie. 22 van de 25 GGD-regio's zijn vertegenwoordigd in het panel en minimaal 2 gemeenten vanuit 10 provincies doen mee. We raadpleegden de panelleden 3 keer met vragen over onderwerpen zoals ondersteuningsbehoefte rond het GALA, (communicatie over) valpreventie en vitaal ouder worden, vroegsignalering problematisch alcoholgebruik, integraal werken, duurzaam eten, gezonde leefomgeving, monitoring en evalueren. Hierbij namen we ook vragen mee vanuit onze partners en VWS. Daarnaast organiseerden we een online bijeenkomst waar panelleden met ons en onderling uitwisselden over domeinoverstijgend samenwerken. Verder bellen we panelleden voor specifieke input over de behoefte aan nieuwe thema's of om de inhoud van vernieuwde dossiers te toetsen.
- In samenwerking met de thema-instituten actualiseerden we de [themadossiers](#) op loketgezondleven.nl. De themadossiers kregen een nieuwe indeling, daarmee sluiten ze beter aan bij de vernieuwde Aanpak Gezonde Gemeente.
- Om de kennis en informatie over het onderdeel 'werk samen' op loketgezondleven.nl te vernieuwen haalden we input op bij het Panel Gezonde Gemeente. Daarnaast benutten we de informatie over domeinoverstijgend samenwerken uit actielijn 7 van de Versterkingsagenda. Het vernieuwde dossier staat in Q1 van 2025 online op loketgezondleven.nl.
- Ook legden we de basis voor een vernieuwd dossier Gezonde Leefomgeving. Dit dossier komt in Q1 van 2025 online op loketgezondleven.nl.
- Beleidsmakers van gemeenten en GGD'en ontvingen 12 maal onze RIVM-nieuwsbrief Gezond Leven. We hebben 6.081 abonnees, het openingspercentage is gemiddeld 33 procent en het klikpercentage ligt gemiddeld op 7 procent. Het RIVM-LinkedIn-account Gezond Leven heeft meer dan 20.000 volgers en we delen daar per week 2-3 berichten.

Gezonde Leefomgeving

In het programma Gezonde Leefomgeving helpen we lokale en regionale beleidsontwikkelaars, uitvoerders en beslissers uit het ruimtelijk, sociaal en gezondheidsdomein bij het integraal meenemen van gezondheid in het ontwerp, de inrichting en het beheer van de leefomgeving. Dit doen we door kennis toegankelijker te maken en praktisch toepasbare instrumenten te bieden. Denk aan vuistregels voor thema's als bewegen en ontmoeten, leernetwerken voor kennisuitwisseling en samenwerking, inzicht in maatschappelijke kosten-baten van de gezonde leefomgeving en handige overzichten van direct toepasbare instrumenten, ontwerpprincipes en praktijkvoorbeelden. In dit programma werken we samen met ZonMw en RIVM-collega's van de domeinen Milieu & Veiligheid en Infectieziektebestrijding.

Activiteiten

- In juni lanceerden we de [Toolbox Gezonde Leefomgeving](#). In de Toolbox zijn praktijkvoorbeelden en ontwerpprincipes te vinden in een overzicht. Deze dienen ter inspiratie en als handvat om gemeenten en GGD'en te helpen bij hun werk aan een gezonde leefomgeving.
- Er is een eerste verkenning gedaan naar de mogelijkheden van een maatschappelijke kosten-batenanalyse van de gezonde leefomgeving.
- Het afgelopen jaar hebben we geleerd in en van netwerken. We maakten een overzicht van bestaande samenwerkingsstructuren, netwerken en leerkringen. De geleerde lessen zijn opgenomen in de [GALA-monitor 2024](#).
- We droegen bij aan verschillende leernetwerkbijeenkomsten en landelijke bijeenkomsten, zoals de regionale GALA-sessies en ZonMw-bijeenkomsten over [Gezonde Leefomgeving Integrale Aanpak](#).
- We verkenden voor het thema Bewegen hoe je niet-genormeerde aspecten van een gezonde leefomgeving vertaalt naar concrete vuistregels. Hoe richt je bijvoorbeeld de openbare ruimte zo in dat mensen daadwerkelijk meer gaan bewegen? Zulke vuistregels helpen bij het beter meenemen van gezondheidsaspecten in de ruimtelijke planning en het ontwerp. De eerste vuistregels verwachten we in de loop van 2025.
- We monitorden en evalueerden de voortgang en het effect van het programma Gezonde Leefomgeving. Ook brachten we de behoeften van professionals die werken aan de gezonde leefomgeving beter in kaart. In 2025 delen we hoe gemeenten het effect van ingrepen in de leefomgeving kunnen monitoren.

Gezonde School

Het programma [Gezonde School](#) wil een gezonde leefstijl vanzelfsprekend maken in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), gespecialiseerd onderwijs (go) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Dit doen we door wetenschappelijke inzichten te vertalen naar praktische handvatten voor scholen. Het programma Gezonde School is een samenwerkingsverband van de PO-Raad, VO-raad, MBO-Raad, GGD GHOR Nederland en het RIVM. Het RIVM is verantwoordelijk voor de onderbouwing en doorontwikkeling van de Gezonde School-aanpak, de (online) communicatie en de monitoring en evaluatie.

We sluiten aan bij de wensen en behoeften van scholen. Daarom vragen we hen proactief wat zij nodig hebben om de gezonde leefstijl van hun leerlingen en studenten te bevorderen. Daarvoor houden we enquêtes onder de leden van het scholenpanel Gezonde School en betrekken we de onderwijsprofessionals, leerlingen of studenten bij nieuwe ontwikkelingen. Verder benutten we bij de

doorontwikkeling van producten de kennis en ervaring van de Gezonde School-adviseurs, vanuit hun rol als lokale verbinder. Daarnaast verzorgt het RIVM jaarlijks een voortgangsrapportage over de inzet en de voortgang van het programma Gezonde School.

Resultaten

- In totaal werken er 1.626 scholen met een vignet Gezonde School en/of themacertificaat, waarvan:
 - Primair- en speciaal onderwijs: 1.242
 - Voortgezet- en voortgezet speciaal onderwijs: 314
 - Middelbaar beroepsonderwijs: 70
- 385 Gezonde School-adviseurs van de GGD die scholen adviseren over de Gezonde School-aanpak.
- Gezonde School werkt samen met 14 partners en alle GGD'en uit de 25 regio's.

Activiteiten

- Op basis van wetenschappelijke inzichten en inbreng vanuit scholen en Gezonde School-adviseurs is de Gezonde School-aanpak verder verstevigd en op maat gemaakt voor de verschillende onderwijssectoren. De organisatie van de onderwijssectoren en specifieke factoren die van invloed zijn op succesvol(ler) werken met de Gezonde School-aanpak zijn nu doorvertaald in de specifieke stappenplannen voor het [primaire onderwijs](#), [voortgezet onderwijs](#), [gespecialiseerd onderwijs](#) en [middelbaar beroepsonderwijs](#).
- We ontwikkelden de procestool, een digitaal instrument dat scholen en adviseurs ondersteunt om te werken met de Gezonde School-aanpak. Scholen krijgen informatie op maat afgestemd op indicatoren zoals type onderwijs, ervaringen, gekozen leefstijlthema('s) en waar de gebruiker zich in het proces bevindt. We stelden op basis van zowel kwantitatieve als kwalitatieve data uit een pilot vast dat zo'n werktool van toegevoegde waarde is voor scholen om aandacht voor een gezonde leefstijl structureel te borgen. Ook voor Gezonde School-adviseurs is de werktool een waardevolle aanvulling in hun begeleiding aan scholen. De tool is beschikbaar achter een account op jouw.gezondeschool.nl.
- We voerden twee verkenningen uit naar de pijler omgeving. Enerzijds om te onderzoeken hoe de online omgeving versterkt kan worden binnen

- de Gezonde School-aanpak. Anderzijds om te kijken hoe het nudgen van gedrag voor bepaalde thema's explicieter naar voren kan komen.
- We brachten erkende interventies onder de aandacht en stimuleerden het gebruik ervan. Zo organiseerden we activiteitenmarkten voor scholen waarbij interventie-eigenaren hun interventie toelichtten voor de thema's voeding, welbevinden, bewegen & sport en relaties & seksualiteit. Ook ontwikkelden we menukaarten voor alle 10 thema's van Gezonde School, met erkende interventies en wat werkt voor de pijlers educatie, schoolomgeving, signaleren en beleid. Dit deden we samen met de Gezonde School-adviseurs zodat zij het diverse aanbod van interventies kennen en vervolgens nog beter bij scholen onder de aandacht kunnen brengen.
 - Het gebruikerspanel Gezonde School raadpleegden we twee keer om de leden mee te laten denken over specifieke producten, maar ook over bredere vraagstukken rondom de implementatie en borging van Gezonde School. Ook hielden we vergelijkbare uitvragen onder Gezonde School-adviseurs van de GGD.
 - We droegen inhoudelijk bij aan de deskundigheidsbevordering van Gezonde School-adviseurs van de GGD en voor de [post-hbo opleiding Specialist Sportieve en Gezonde School](#).
 - Voor scholen en Gezonde School-adviseurs verzorgden we trainingen. Bijvoorbeeld voor gevorderde scholen over hoe zij de gezondheidsthema's binnen de school verder kunnen concretiseren en hoe zij verschillende thema's binnen school met elkaar kunnen verbinden. En voor Gezonde School-adviseurs een basistraining, waarbij we nu nog meer ingaan op alle mogelijkheden die de Gezonde School-aanpak biedt.
 - Om het programma te optimaliseren en programma-doelen te realiseren, monitorden en evalueerden we projecten en regelingen vanuit Gezonde School. In 2024 publiceerden we de rapporten: [Evaluatierapport ondersteuningsaanbod Gezonde School 2023](#), [Voortgangsrapportage Gezonde School 2023](#), [Evaluatierapport Gezonde Relaties & Seksualiteit ronde 5 & 6](#), [Evaluatie Lekker naar buiten! Stimuleringsregeling Jong Leren Eten, ronde 5](#).
 - Als consortiumlid van het Europese Schools4Health-project wisselen we kennis uit, en delen we ervaring en voorbeelden met elkaar. Ook namen we deel aan een werkbezoek en conferentie in Brussel over Gezonde School-programma's in Europa.
 - Met Gezonde Kinderopvang organiseerden we de congresweek 'Gezond leven, leren, ontwikkelen, vanzelfsprekend'. Op 6 november deden we met 300 bezoekers de gezamenlijke fysieke aftrap in de Johan Cruijff Arena. In de aansluitende week verzorgden we online 20 webinars/workshops voor de verschillende onderwijssectoren.

Gezonde Kinderopvang

Met het programma Gezonde Kinderopvang helpen we de dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang het werken aan een gezonde leefstijl van jonge kinderen vanzelfsprekend te maken. Elk kind verdient immers een gezonde start. We vertalen onderbouwde wetenschappelijke inzichten naar praktische kennis en hulpmiddelen. Deze delen we via de website gezondekinderopvang.nl en in het leertraject voor (staf) medewerkers en leidinggevenden in de kinderopvang en mbo-docenten.

We nemen de wensen en behoeften van kinderopvangorganisaties als ons uitgangspunt. Daarom vragen we hen proactief wat zij nodig hebben om aandacht voor de gezonde leefstijl van jonge kinderen te borgen in hun beleid en dagelijkse praktijk. Dat doen we met behulp van enquêtes en bijeenkomsten.

De coördinatie van het programma Gezonde Kinderopvang ligt bij het Voedingscentrum en het RIVM.

Resultaten

- In 2024 leidden we in totaal 231 nieuwe coaches Gezonde Kinderopvang op en 23 mbo-docenten.
- Sinds de start in 2017 zijn er 2.069 coaches en docenten Gezonde Kinderopvang opgeleid. Eind 2024 tellen we 1.803 actieve coaches werkzaam bij 1.324 verschillende kinderopvangorganisaties en 182 actieve docenten van 84 locaties. Bekijk het [landkaartje](#) voor het totaaloverzicht en de verdeling over Nederland. Met deze cijfers ligt het percentage organisaties dat werkt aan Gezonde Kinderopvang op 48 procent.

Activiteiten

- We verzorgden 17 workshops/webinars voor coaches Gezonde Kinderopvang over onderwerpen als: opfris train-de-trainer, buitenspelen, slaap, risicovol spel, mediaopvoeding, seksuele ontwikkeling, vraag maar raak over voeding, mbo-keuzedeel, de Zonnetjesweek, fit op de werkvloer, OK Gezond-interventie, loose parts.
- Om kennis uit te wisselen en elkaar te inspireren organiseerden we diverse bijeenkomsten voor GGD'en. Deelnemers namen we mee in de aanpak van Gezonde Kinderopvang en ook deelden we praktijkvoorbeelden. Daarnaast bespraken we welke volgende stap GGD'en kunnen zetten om Gezonde Kinderopvang in hun regio op de kaart te zetten. Er blijkt een toenemende interesse in Gezonde Kinderopvang. Naast vertegenwoordigers vanuit GGD GHOR Nederland, waren er professionals van 17 GGD-regio's aanwezig. Dat is 68 procent van alle GGD-regio's. Deze lerende netwerkbijeenkomsten zetten we in 2025 voort.
- Afgelopen jaar ging er extra aandacht naar diverse publicaties in vakmedia om het programma Gezonde Kinderopvang nog beter onder de aandacht te brengen.

- Opgeleide coaches Gezonde Kinderopvang ontvingen 11 maal de nieuwsupdate Gezonde Kinderopvang. De nieuwsupdate heeft ongeveer 2.800 abonnees. Het openingspercentage is gemiddeld 43 procent en het doorklikpercentage ligt gemiddeld op 9 procent. Ook verscheen de Partnerupdate 4 maal. Met deze online nieuwsbrief informeren we ongeveer 400 abonnees, werkrelaties en partners, over actuele ontwikkelingen rond de programma's Gezonde School en Gezonde Kinderopvang.
- Met Gezonde School organiseerden we de congresweek 'Gezond leven, leren, ontwikkelen, vanzelfsprekend'. Op 6 november deden we met 300 bezoekers, waaronder 60 coaches Gezonde Kinderopvang, de gezamenlijke fysieke aftrap in de Johan Cruijff Arena. In de aansluitende online week volgde een programma met 30 verschillende workshops en webinars, waarvan 10 specifiek voor de kinderopvang.
- Op de congresdag 6 november deelden we een uitvouwbare folder uit met verhalen van coaches, een jaarkalender met maandelijkse leefstijltips voor de kinderopvang en data van evenementen/dagen als start van de lente, Sinterklaas, Ramadan of buitenspeeldag. Alle organisaties met opgeleide coaches ontvingen eind december deze folder.
- Sinds november 2023 heeft Gezonde Kinderopvang op LinkedIn een eigen pagina, met ruim 2.900 volgers. Elke week posten we hierop 1-2 berichten over (activiteiten van) het programma en content passend bij het werkveld van de pedagogisch professional. De berichten worden positief ontvangen en vaak geliked en gerepost door professionals uit de kinderopvang, studenten pedagogisch werk en lokale netwerkpartners.
- We geven ondersteuning aan en zorgen voor versterking van de ambassadeurs Gezonde Kinderopvang. Deze ambassadeurs zijn een belangrijke bron van ervaringskennis en inspiratie voor zowel startende coaches als het programma.
- We leverden een inhoudelijke bijdrage aan het keuzedeel Gezonde leefstijl in de kinderopvang of op school en de daarbij behorende lesmaterialen voor de opleidingen Pedagogisch Werk en Sport & Bewegen. In januari zijn de eerste 'Bewijzen van deelname' overhandigd aan mbo-studenten van deze opleidingen, die het keuzedeel met succes afronden. De lesmaterialen zijn opgenomen in de digitale leeromgeving en in principe alleen beschikbaar voor opgeleide docenten Gezonde Kinderopvang.
- De inhoud van de website gezondekinderopvang.nl is geactualiseerd en nieuwe content is toegevoegd, zoals:
 - De content over de [scholing](#) voor pedagogische professionals op gezondekinderopvang.nl is opnieuw samengesteld. Naast informatie over de train-de-trainer voor coaches en de scholing voor pedagogisch medewerkers, besteden we nu ook aandacht aan

Gezonde Kinderopvang voor mbo-docenten en aan de rol van de coach en docent Gezonde Kinderopvang en het leertraject dat zij doorlopen.

- Nieuw op gezondekinderopvang.nl is de themapagina [Werken aan goed slapen](#) in de bso en gastouderopvang.
- We werkten samen met de landelijke thema-instituten en kennisorganisaties aan de actualisatie van de 24 themapagina's op gezondekinderopvang.nl. De publicatie van de vernieuwde themapagina's is gepland in de eerste maanden van 2025.
- We breidden de website uit met het [Stappenplan werken aan Gezonde Gastouderopvang](#).
- In Q4 begonnen we met de ontwikkeling van de website gezondekinderopvang.nl. Er is een plan gemaakt op basis van statistieken, het gebruikersonderzoek uit 2021, het meerjarenplan 2025-2028 en inzichten uit het team Gezonde Kinderopvang. Vanaf januari 2025 vindt de uitvoering hiervan plaats.
- Er is een evaluatieonderzoek gedaan naar de doelstellingen van het meerjarenplan Gezonde Kinderopvang 2021-2024. Hierin zijn vragen

meegenomen over aandacht voor leefstijl in het beleid, voorbeeldgedrag van pedagogisch medewerkers, veranderingen die zijn doorgevoerd, ervaren belemmeringen, betrokkenheid management en samenwerking in/ met lokale netwerk rond jeugd. Ook onder GGD'en is onderzoek gedaan naar wat er lokaal gebeurt rond kinderopvang.

- We stelden het nieuwe meerjarenplan Gezonde Kinderopvang voor 2025-2028 op.
- De online omgeving mijngezondekinderopvang.nl is geoptimaliseerd zodat coaches Gezonde Kinderopvang met een account daar alles vinden wat hen en hun organisatie helpt om aandacht voor een gezonde leefstijl de norm te maken. Veel aandacht ging uit naar uitbreiding van de monitor/proceestool, die eind Q1 2025 online komt. Deze tool stimuleert en ondersteunt de coach met informatie op maat, zodat zij gemakkelijk de volgende stap passend bij de organisatie kunnen zetten.

Zorg

We helpen gemeenten, GGD'en en zorgverzekeraars bij het vormgeven van preventie voor risicogroepen. Dit doen we door op wetenschappelijke kennis gebaseerde informatie en voorbeelden aan te bieden. Ook ondersteunen we bij de implementatie van de Gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) en andere ketenaanpakken.

- De pagina's over de [GLI voor volwassenen en kinderen](#) en het [kennisoverzicht GALA](#) (ketenaanpakken overgewicht) zijn doorlopend geactualiseerd.
- Er was structureel concernoverleg preventie met VWS, IGJ, ZiN, ZonMw en NZa met als doel kennisuitwisseling over de belangrijkste activiteiten.

Activiteiten

- 4 keer publiceerden we een vernieuwd overzicht van alle [uitvoeringslocaties](#) van de erkende GLI's in Nederland (GLI-kaart en tabel).
- Het overzichtskaartje '[Aanbod GLI per gemeente](#)' op VZinfo is vernieuwd.
- We organiseerden twee GLI-leernetwerkbijeenkomsten. In de eerste bijeenkomst wisselden we kennis en goede voorbeelden uit over het thema doorstroming naar beweegaanbod. Het thema GLI voor kinderen stond centraal in de tweede bijeenkomst. Aan beide bijeenkomsten namen 20 tot 30 GLI-projectleiders vanuit een gemeente, GGD of zorggroep deel.

Kennisbasis Duurzaamheid en Gezondheid

Met het programma Kennisbasis Duurzaamheid en Gezondheid ondersteunt het RIVM instellingen en bedrijven in de zorgsector en beleidsmakers bij de overheid bij het duurzamer maken van de zorg. We ontwikkelen, gezamenlijk met andere RIVM-afdelingen, kennis over de gevolgen van zorgverlening op klimaat en milieu (milieuvoetafdruk) en bieden wetenschappelijk onderbouwde praktijkvoorbeelden en handelingsperspectieven.

Activiteiten

- De website [RIVM Duurzame Zorg](#) is vernieuwd voor een betere koppeling tussen onderzoek en praktijk.
- We voerden behoeftenonderzoek uit bij beleidsmakers en professionals binnen zorginstellingen op het thema voeding. De opbrengsten gebruikten we als input om het literatuuronderzoek vorm te geven en voor de interviews rond de praktijkvoorbeelden.
- We werkten aan literatuuronderzoek (wat werkt dossier) over duurzame en gezonde voeding in zorginstellingen. De publicatie vindt plaats in Q2 2025 op [RIVM Duurzame Zorg](#).
- Ook interviewden we 10 zorginstellingen die vooroplopen rond duurzame en gezonde voeding. Deze interviews werkten we uit tot inspirerende praktijkvoorbeelden. De publicatie vindt plaats tegelijk met bovenstaand literatuuronderzoek in Q2 2025.
- We maakten een start met literatuuronderzoek over duurzame en gezonde mobiliteit en oriënteerden ons op goede voorbeelden uit de praktijk.

Erkende interventies

Vanuit het programma Kwaliteit van interventies helpen we interventie-eigenaren bij het indienen van hun interventie voor erkenning in het onafhankelijke erkenningstraject van het RIVM en partners. Een interventie-eigenaar is een persoon of organisatie die een aanpak, activiteit of programma heeft ontwikkeld om de gezondheid van mensen te bevorderen of ziekte te voorkomen. De erkende leefstijlinterventies zijn vindbaar via de [Interventieoverzichten](#) op [loketgezondleven.nl](#). We zorgen ervoor dat de onderliggende interventiedatabase actueel blijft. Daarnaast dienen interventie-eigenaren na 3 jaar (Goed beschreven) en na 5 jaar (Goed onderbouwd en Effectief) hun interventie opnieuw in met een actuele onderbouwing en gegevens over de uitvoering.

We ondersteunen de erkenningscommissie bij het beoordelen van de kwaliteit, effectiviteit en uitvoerbaarheid van leefstijlinterventies. Diverse erkende interventies

(zoals gecombineerde leefstijlinterventies, valpreventieve beweegprogramma's, Welzijn op recept) zijn onderdeel van de [vijf ketenaanpakken](#) uit het GALA. Daarnaast heeft de erkenningscommissie een rol bij het beoordelen van leefstijlinterventies die in aanmerking komen voor de verzekerde zorg, zoals de Gecombineerde leefstijlinterventies (GLI) en de Gecombineerde leefstijlinterventie voor kinderen. Ook zijn er gesprekken over deze rol voor valpreventieve beweegprogramma's.

Het RIVM vormt samen met andere instituten (Nederlands Jeugdinstituut, Vilans, Kenniscentrum Sport & Bewegen, Movisie en Trimbos-instituut) het Samenwerkingsverband Erkenning van Interventies (SEI). Het doel van het SEI is gezamenlijke kwaliteitsverbetering van het erkennings-traject, de doorontwikkeling van de erkenningscriteria en het stimuleren van de inzet van erkende interventies door gemeenten, GGD'en en zorgprofessionals.

Resultaten

- Eind 2024 toont loketgezondleven.nl 339 interventies. 26 procent hiervan is erkend als Effectief (eerste, goede of sterke aanwijzingen), 54 procent Goed onderbouwd en 20 procent Goed beschreven.
- In totaal beoordeelden de commissies en praktijkbeoordelaars dit jaar 53 interventies. 23 van deze interventies kregen een nieuwe erkenning en 30 zijn her-erkend.
- Interventie-eigenaren dienden vooral interventies in op de thema's:
 1. Gezonde leefstijl
 2. Overgewicht
 3. Relaties en seksualiteit
 4. Genotmiddelen
- Top vijf meest geraadpleegde interventies op loketgezondleven.nl:
 1. [SLIMMER](#) (Goede aanwijzing voor effectiviteit)
 2. [Beweegkuur GLI](#) (Eerste aanwijzing voor effectiviteit)
 3. [COOL \(coaching op leefstijl\)](#) (Goede aanwijzing voor effectiviteit)
 4. [COOL zB Fit](#) (Eerste aanwijzing voor effectiviteit)
 5. [Zicht op evenwicht](#) (Sterke aanwijzing voor effectiviteit)

Activiteiten

Ondersteuning interventie-eigenaren

De ondersteuning van de interventie-eigenaren bestaat uit:

- Startgesprek waarin de secretarissen het erkennings-traject toelichten, vragen beantwoorden en advies geven over de aanpak van de beschrijving.
- E-learning die interventie-eigenaren helpt een goede interventiebeschrijving te maken om in te dienen voor beoordeling in het erkennings-traject.
- Advisering interventie-eigenaren bij het beschrijven van hun interventie door externe adviseurs, ter verbetering van de kwaliteit van de beschrijving.

Op basis van de evaluatie van de eerste versie van de e-learning is de [E-learning Interventies beschrijven](#) begin van het jaar vernieuwd. Er is nu ook een aanvullende e-learning beschikbaar over hoe je een procesevaluatie opzet. De e-learning van het RIVM, sinds 2024 ook van het Nederlands Jeugd Instituut, is speciaal ontwikkeld om interventie-eigenaren te ondersteunen bij het erkennings-traject. De e-learning leidt interventie-eigenaren stap voor stap door het schrijfproces. Elke module biedt een heldere uitleg met geactualiseerde animaties, tips en voorbeelden. Gebruikers waarderen deze 'kapstok'. Het resultaat is een goede interventiebeschrijving, klaar om in te dienen voor beoordeling in de erkenningstrajecten van het RIVM, NJi en partners.

Ondersteuning commissies en kwaliteitsverbetering erkenningstraject

- Dit jaar wijzigden we de ondersteuning van de commissie bij het beoordelen van kwalitatief evaluatieonderzoek. De klankbordgroep Kwalitatief evaluatieonderzoek zetten we nu in als adviesgroep voor de commissies. De klankbordgroep beoordeelt de kwaliteit van de kwalitatieve evaluatie en mixed methods onderzoeken en stuurt hun advies naar de commissies. De commissies maken hiervan gebruik bij de beoordeling van de effectiviteit van een interventie.
- De SEI-partners hebben de [criteria](#) waaraan erkende interventies voldoen geüpdatet voor de periode 2024-2027. De criteria bieden meer ruimte voor erkenning op een van de niveaus van Effectief met behulp van gedegen kwalitatief evaluatieonderzoek. Ook is er meer aandacht voor diversiteit en inclusie en is het onderdeel werkzame elementen nu onderdeel van de theoretische onderbouwing. De notitie is in mei extern gedeeld en sindsdien in gebruik bij interventie-eigenaren, adviseurs, commissieleden en praktijkbeoordelaars.

- In het tweede halfjaar interviewden we vanuit het RIVM 25 stakeholders (afkomstig van beleid, praktijk en wetenschap) over de sterke en minder sterke punten van het erkenningstraject en over de kansen en belemmeringen voor het gebruik van erkende interventies. In 2025 gaan we samen met deze stakeholders de ontwikkelagenda voor de komende jaren vaststellen.
- We werkten met het NJi en Kenniscentrum Sport & Bewegen aan een andere werkwijze voor de herkenning van interventies. De nieuwe aanpak zet meer in op kwaliteitsverbetering en ondersteuning van interventie-eigenaren in plaats van het beoordelen van de interventie. Vanuit deze pilot zijn twee interventies her-erkend door de deelcommissie 2 Jeugd van het RIVM. In 2025 vervolgen we de pilot. Ook deelcommissie 4 Volwassenen en Ouderen doet dan ervaring op met deze andere werkwijze.

Vernieuwde interventiedatabase

In samenwerking met Kenniscentrum Sport en Bewegen is een volledige nieuwe achterkant gebouwd voor de interventiedatabase. Hiermee voldoet de database aan de laatste privacywetgeving, aan de hoogste toegankelijkheidseisen en is de gebruiksvriendelijkheid aan de hand van gebruikersonderzoek geoptimaliseerd. De programma's Gezonde Leefomgeving en Gezonde Duurzame Voeding maken ook gebruik van de database. Voor de website [Loket erkenningstraject leefstijlinterventies](#) (voorheen de Interventiedatabase Gezond en Actief Leven) is een toegankelijkheidsonderzoek uitgevoerd. De website heeft de nalevingsstatus: "A – Voldoet geheel" gekregen en voldoet daarmee aan alle toegankelijkheidsrichtlijnen en aan alle wettelijke verplichtingen.

Stimuleren inzet en gebruik erkende interventies

We continueerden de extra aandacht voor erkende interventies via social media en webinars (zie Gezonde Gemeente). Daarnaast stimuleerden we via de programma's Gezonde Kinderopvang, Gezonde School en Gezonde Gemeente het gebruik van erkende interventies door ze op te nemen als goede voorbeelden, in de beschrijving van de aanpak, in de leefstijlthema's en in de menukaart Gezonde school voor Gezonde school-adviseurs.

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

februari 2025

De zorg voor morgen
begint vandaag